

El Llibre de la Baronia d'Eramprunyà

Edició a cura d'Ester Cantarell, Mireia Comas i Carme Muntaner

Lleida: Pagès Editors, 2011.

resenyes

similar papers at core.ac.uk

provided

JOSEP CAMPMANY

El llibre publicat per Pagès Editors conté la transcripció del manuscrit medieval conegut com a *Llibre de la Baronia d'Eramprunyà*. Aquest important manuscrit –que a principi de segle xx va ser consultat i transcrit parcialment per historiadors com Francesc de Bofarull o Eduardo de Hinojosa, i a principi dels anys seixanta del segle passat pels estudiosos locals Josep Soler Vidal, de Gavà, i Josep Eixarch, de Viladecans– s'havia donat per perdut des de començament dels anys vuitanta del segle passat. Finalment, ha estat recuperat, microfilmada i transcrit per tres especialistes en paleografia medieval de la Universitat de Barcelona, i avui es pot adquirir a les llibreries, ja que ha estat publicat per l'editorial Pagès.

El *Llibre de la Baronia d'Eramprunyà* és un document important perquè conté relats i fragments autògrafs de diversos membres dels Marc d'Eramprunyà, senyors d'aquest castell i emparentats amb el gran poeta medieval Ausiàs Marc. Aquests relats, de caire autobiogràfic i memorialístic, escrits de la mà de senyors feudals, són pràcticament únics a tot Europa i fan d'aquest manuscrit una joia patrimonial i històrica digna de ser estudiada, cuidada i divulgada.

Les autores de la transcripció han estat Elena Cantarell, Mireia Comas i Carme Muntaner. Elena Cantarell és professora del Departament d'Història Medieval, Paleografia i Diplomàtica de la Universitat de Barcelona; Mireia Comas és professora del mateix departament i Carme Muntaner és investigadora de l'Institut de Recerca en Cultures Medievales.

Són destacables les vicissituds del manuscrit, des de la seva creació entre els segles xiv i xv per part dels diversos senyors d'Eramprunyà, les successives transmissions entre famílies nobles, lligades al destí de la baronia d'Eramprunyà, fins a la compra feta pel banquer Manuel Girona l'any 1897. Sense sortir d'aquesta mateixa família, el llibre va arribar l'any 2007 a mans del seu actual propietari, Ignasi de Puig Girona, que es va adreçar a la Universitat de Barcelona

per fer-ne el pertinent estudi i edició. D'aquesta manera, els continguts del manuscrit s'incorporen al corpus documental medieval català publicat.

El *Llibre de la Baronia* és un recull de documents la major part dels quals fan referència a l'administració i govern feudal del terme: capbreus, testaments, instruments notariais de prestació d'homenatge i presa de possessió, etc. De fet, la funció principal del llibre era l'econòmica, ja que recollia els drets baronials i títols justificatius del domini senyorial. Va ser usat amb aquesta finalitat fins i tot pels darrers propietaris, els Girona, tal com ho delata l'existència de marques de lectura del segle passat.

El més destacable del llibre, però, són els documents de caire personal que conté, redactats de la mà dels mateixos Marc, els senyors feudals del terme a la baixa edat mitjana: el relat d'adobament de cavaller de Jaume Marc I; les anotacions de Jaume Marc II sobre el naixement dels seus fills; i el relat dels episodis bèl·lics de Jaume Marc IV en el marc de la Guerra Civil catalana. Aquests fragments memorialís-

tics, redactats de la mà de senyors feudals, són molt rars a tota l'Europa occidental i constitueixen la joia més preuada d'aquest manuscrit ara transcrit i publicat. La resta de documents, alguns d'ells ja coneguts, tenen una utilitat més local, per als antics municipis de la baronia d'Eramprunyà, ja que aporta dades socioeconòmiques sobre aquestes contrades, especialment al segle xv.

resenyes

La pressa amb què s'ha editat el llibre no ha permès a les editores fer un estudi acurat de cada document, ni analitzar-los i comparar-los amb els pergamins originals que en algun cas encara es conserven, o altres còpies existents. Esperem que aquest estudi es pugui incloure en la propera edició d'un inventari de l'arxiu baronial que també està inclòs a l'original del *Llibre de la Baronia*, que tampoc s'ha inclòs en aquesta edició.